

GENEL SEÇİM SONUÇLARI BAĞLAMINDA PALU'DA SİYASAL EĞİLİMLER VE BU EĞİLİMLERİN ELAZIĞ GENELİNE YANSIMALARI

*Political Tendencies In Palu In Respect Of General Selection Results
And These Tendencies Reflections Of Elazığ*

Doç. Dr. Adem DOĞAN*

Özet

Palu, kendi özgü kültürel ve sosyolojik dokusu olan bir ilçedir. Palu, bireyler için bir doğum yeri veya yerleşim yeri olmanın da ötesinde sosyolojik aidiyet düzeyi yüksek bir ilçe olarak adeta bir kimlik niteliğine sahiptir. Bu durum, her alanda olduğu gibi siyasal alanda da yansımalarını göstermektedir. Palu, Elazığ siyasetinde etki düzeyi yüksek bir ilçe olmasının da ötesinde bir anlam taşımaktadır. Bu çalışmada, genel seçim sonuçları bağlamında Palu'da siyasal eğilimler ve Palu'nun siyasal yapısındaki değişimler; bu değişim sürecine etki faktörleri ve siyasal şahsiyetler değerlendirilecektir. Siyaset sosyolojisinin yöntemleri çerçevesinde Palu'nun siyasi yapısı ve Elazığ geneli siyasi yapısı içerisindeki yeri ayrıntılı bir şekilde incelenecektir. Tarihsel bir perspektif ile gerçekleştirilecek çalışmada temel veri kaynağı olarak genel seçim sonuçları seçilecektir. 1961-2018 yılları arasında yapılan 16 genel seçimde Palu seçmeninin siyasal tercihleri analiz edilecek, bu tercihlerin Elazığ genelinin siyasal tercihleri ile karşılaştırmalı analizi yapılacaktır. Çalışma kapsamında Palu siyaseti üzerinde etkili olan siyasal şahsiyetlerin değişim sürecine etkisi de değerlendirilecektir.

Abstract

Palu is a town with its own unique cultural and sociological texture. PALU, a place of birth or placement for individuals who have high levels of sociological belonging more than just as a district has a idattribute. In this case, as in all areas of the political sphere shows the images. Palu has a meaning beyond Elazığ politics as being a district with a high impact level. In this study, political trends in Palu and changes in Palu's political structure in the context of general election results; these change process factors and political personalities will be evaluated. Within the framework of the methods of political sociology, Palu's political structure and its place in Elazığ's general political structure will be examined in detail. In a historical perspective, the general election results will be selected as the primary source of data. In the 19 general elections held between 1950-2018, the political preferences of Palu voters will be analyzed and these preferences will be analyzed comparatively with the political preferences of Elazığ in general. Within the scope of the study, the effect of the political figures on the Palu politics will be evaluated.

GİRİŞ

Palu ilçesi, coğrafi konumu itibarıyla önemli bir ticaret ve yerleşim merkezi olmuştur. Hem Akkoyunlular hem de Osmanlı Devleti döneminde Palu, stratejik konumu dolayısıyla önemli bir merkez olarak değer görmüş ve

* Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi ademdogan@firat.edu.tr

Çakar'ın (2018: 12) da belirttiği gibi Palu, kadim bir yerleşim merkezi olarak değerlendirilmiştir.

Karabulut'un (2017: 157) da ifade ettiği gibi, Akkoyunlu Devleti zamanında önemli bir ticaret merkezi olan Palu, 1514 Çaldıran Seferi'nden sonra Osmanlı İmparatorluğu'na bağlanmış; İpek Yolu güzergâhının Murat Nehri üzerindeki geçiş noktalarından biri olan şehir söz konusu siyasi pozisyon değişikliğinden sonra hızlıca gelişmiştir. Palu, aynı zamanda önemli bir ilim merkezi olarak çok sayıda alim ve ilim adamının yetiştiği, irşad faaliyetlerinin merkezi bir yerleşim yeri olmuş bu sayede bölge halkı üzerinde ki etkinliği daha da artırmıştır.

Palu, tarihsel süreçten gelen zenginliği dolayısıyla yerleşim yeri olmanın da ötesinde sosyolojik aidiyet düzeyi yüksek bir ilçe olarak adeta bir kimlik niteliğine sahiptir. Bu durum, her alanda olduğu gibi siyasal alanda da yansımalarını göstermektedir. Palu, Elazığ siyasetinde etki düzeyi yüksek bir ilçe olmasının da ötesinde bir anlam taşımaktadır.

Bu çalışmada, genel seçim sonuçları bağlamında Palu'da siyasal eğilimler ve Palu'nun siyasal yapısındaki değişimler; bu değişim sürecine etki faktörler ve siyasal şahsiyetler değerlendirilecektir.

1. PALU VE ELAZIĞ SİYASETİ

Palu, tarihten gelen özelliklerinden dolayı şehir siyaseti üzerinde de etkili olmuştur. Palu'nun Elazığ siyaseti üzerindeki etkisi özellikle 1969 genel seçimlerinde Ali Rıza Septioğlu'nun bağımsız milletvekili olarak seçilmesiyle birlikte başlamış daha sonraki süreçte önemli bir siyasal belirleyici ilçe olmuştur. Bu etki de önemli faktörlerden biri de, Palu bölgesi olarak değerlendirilebileceğimiz Arıcak, Alacakaya, Karakoçan, Kovancılar ve Palu ilçelerinin nüfusunun diğer ilçelerden daha fazla olmasıdır. Siyasal etkinlik de önemli olan unsurlardan biri hitap edilen hedef kitlenin yoğunluğu ile de etkilidir. Bu anlamda, hem bölgede hem şehir merkezinde Palu nüfusunun ağırlıklı olması siyasal etkinliğinin de fazla olması sağlamaktadır.

1961-2018 yılları arasında yapılan (1961-1965-1969-1973-1977-1983-1987-1991-1995-1999-2002-2007-2011-2015-2018) 16 genel seçimden sadece dördünde (1961-1965-1973-1983) Palu doğumlu milletvekili Elazığ'dan seçilmemiş; geriye 12 genel seçimde Palu doğumlu milletvekili olmuştur.

Ali Rıza Septioğlu 3 dönem, Ahmet Cemil Tunç 2 dönem, Faruk Septioğlu 2 dönem, Metin Bulut 3 dönem, Hamza Yanılmaz 1 dönem ve Ömer Serdar 1 dönem Palu doğumlu milletvekilleri olarak Elazığ'ı TBMM'de temsil etmişlerdir.

2. PALU'DA SİYASAL KATILIM

Siyasal katılma, seçmenin oy verme davranışından daha kapsamlı bir faaliyettir. Seçmenin oy verme davranışı siyasal katılma biçimlerinden biri hatta en düşük düzeyli olanıdır. Bu manada siyasal katılma siyasi partiye üye olma, parti toplantı ve programlarına katılma, parti ya da adayın propagandasını yapma, siyasi tartışmalara katılma gibi kapsamlı bir faaliyet alanını içermektedir (Doğan, 2014: 369). Siyasal katılım, bir toplumsal yapı içerisinde bireylerin demokrasinin bir gereği olarak kendini yönetecekleri seçmek, onların kendi beklentileri doğrultusunda karar almalarını sağlamak amacıyla gösterdikleri her türlü tutum ve davranıştır. Siyasi katılımı tutumlar çerçevesinde değerlendiren Kapani ise (2007: 144) toplum üyesi kişilerin siyasal sistem karşısında durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını siyasal katılım olarak tanımlamaktadır. Siyasi katılım basit bir meraktan yoğun bir eyleme kadar uzanan geniş bir tutum ve faaliyet alanıdır.

Siyasal katılımın önemli boyutlarından biri de sandık başına giderek oy kullanmaktır. Seçmenler tarafından en yoğun gerçekleştirilen siyasal katılım biçimi oy kullanma olduğundan bölgenin siyasal katılım düzeyini ortaya koymasından önemlidir.

PALU'DA SEÇİME KATILIM ORANLARI

SEÇİM YILI	KATILIM ORANI	SEÇİM YILI	KATILIM ORANI
1961	73,2	1995	86.6
1965	67,9	1999	88.5
1969	75,4	2002	81.7
1973	75,3	2007	90.2
1977	86,9	2011	86.4
1983	92,0	2015 (Haziran)	79.8
1987	94,9	2015 (Kasım)	83.2
1991	85,5	2018	85.6

Palu ilçesinde seçimlere katılımın en yüksek olduğu beş seçim 1987, 1983, 2007, 1999 ve 1977 genel seçimleridir. Siyasal katılımın en düşük olduğu seçim ise 1965 genel seçimleridir. Seçimlere katılım düzeyi ile Palu doğumlu milletvekili aday sayısı arasında doğrudan bir ilişki bulunamamıştır. Örneğin, 1983 genel seçimlerinde Palu doğumlu hiçbir milletvekili aday bulunmazken, 1977 genel seçimlerinde Palu doğumlu bir aday, 1987 genel seçimlerinde iki aday milletvekili seçilmek için yarışmıştır. Son beş genel seçimin en düşük katılım oranlarının olduğu 7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde Palu doğumlu milletvekili aday 4 isim milletvekili seçilmek için yarışmıştır. Dolayısıyla katılım düzeylerinde siyasal partilerin motivasyonu, seçmen mobilizasyonu ve siyasal konjonktür gibi faktörler etkili olmuştur. 2007 genel

seçimlerinin 1987 genel seçimlerinden sonra en yüksek seçime katılım oranının görülmesi siyasal konjonktürün bir sonucudur.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI, ÖNEMİ VE YÖNTEMİ

Palu ilçesi tarihi, kültürel özelliklerinin yanı sıra siyasal etkinliği de güçlü olan bir ilçedir. Dahası Türkiye genelinde siyasal etkinliği yüksek olan birkaç ilçeden biridir. Hemen her seçimde döneminde siyasal partilerin “Palu ilçesi” faktörünü de dikkate alınarak milletvekili adayı belirlemeye dikkat etmektedirler. Palu bölgesi doğumlu seçmenler de siyasal tercihte bulunurken bu hususu önemsemektedirler.

Dolayısıyla Palu bölgesi seçmenin eğilimleri çalışmanın temel konusunu oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında 1961-2018 yılları arasındaki 16 genel seçim detaylı olarak incelenerek, sonuçlar betimleyici sosyolojik yaklaşım ile analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen verilen Elazığ geneli sonuçları ile de karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Seçim sonuçlarında etkili olan faktörler değerlendirmeye alınmış ve özellikle seçimlerde Palu doğumlu milletvekili adayı bulunup bulunmadığına ilişkin de bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmada temel veri toplama tekniği olarak arşiv taraması yapılmış ve temel veri kaynakları olarak TÜİK ve YSK'nın verilerinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, ikincil veri analizi tekniği kullanılarak seçmen tercihlerinin değişimi analiz edilmiştir. İlçe seçmenin siyasal eğilimlerinde önemli değişim ve kırılmalar nedenleri ile birlikte ifade edilerek ve siyasal eğilimlerin değişimleri tablolarla ortaya konulmuştur.

1950-1954 ve 1957 genel seçim sonuçlarına ilişkin sağlıklı veri elde edilemediğinden çalışma kapsamında bu sonuçlar analiz tabi tutulmamıştır.

4. 1961'DEN 2018'E PALU'DA SEÇMEN EĞİLİMLERİ

4.1. 1961 GENEL SEÇİMLERİ

Tablo 4: 1961 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Parti Adı	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)		PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
	ELAZIĞ	PALU	2	-
AP	42,3	37,4		
CHP	35,2	30,0		
CKMP	21,8	31,6		
YTP	0,7	1,0		

1960 askeri darbesinin ardından yapılan 1961 genel seçimlerinde hem Elazığ genelinde hem de Palu'da AP birinci parti olmuştur. Elazığ, genelinde CHP ikinci parti olurken, Palu'da CKMP ikinci parti olmuştur. Palu ilçesinde CHP, bu seçimlerde üçüncü parti olarak yer almıştır. 1961 genel seçimlerinde AP %37,4, CKMP %31,6, CHP %30,0 ve YTP %1,0 oy almıştır. AP ve CHP,

Palu'da Elazığ genelinden daha düşük oy alırken, CKMP Elazığ genelinden daha yüksek oy almıştır. Bunda da CKMP ikinci sıra milletvekili adayı Haşım Karacımışit'in etkisi olduğu düşünülmektedir.

1961 genel seçimlerinde CHP'den Mustafa Altundoğan 4. sıra, CKMP'den Haşım Karacımışit 2. sıra milletvekili adayı olarak yer almıştır. Ancak, her iki isimde milletvekili seçilmemiştir. Bu seçimlerde Elazığ'da AP'den 2, CHP'den 2, CKMP'den 1 milletvekili seçilmiştir.

4.2. 1965 GENEL SEÇİMLERİ

1965 Genel Seçimlerinde AP, Türkiye'de birinci parti olduğu gibi hem Elazığ genelinde hem de Palu ilçesinde de birinci parti olmuştur. Bu seçimlerde Elazığ genelinde AP %48.65, CHP %39.59, YTP %4.02, CKMP %3.25, TİP %2.63 oranında oy alırken, Palu ilçesinde ise oyların dağılımı AP %45.4, CHP %40.9, YTP %7.1, CKMP %2.7 ve TİP % 3.1 oranında oy almıştır.

Tablo 5: 1965 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	-	-
AP	48,6	45,4		
CHP	39,5	40,9		
YTP	4,3	7,1		
CKMP	3,2	2,7		
TİP	2,6	3,1		
BAĞ.	1,8	0,8		

1965 genel seçimlerinde, siyasi partilerden Palu'lu milletvekili adayı gösterilmemiştir. Buna rağmen Palu seçmeni Adalet Partisi ve CHP'ye önemli oranda destek vermiştir. Bu seçimlerde seçime katılım oranı da %65.9, tarihin en düşük katılımı ile tarihe not düşülmüştür.

4.3. 1969 GENEL SEÇİMLERİ

1969 genel seçimleri hem Palu hem de Elazığ siyaseti açısından önemli dönüm noktalarından biri olmuştur. Bu tarihten sonra yapılan seçimlerde Palu bölgesi faktörü hem siyasi partilerin hem de seçmenlerin dikkate aldığı önemli unsurlardan biri olmuştur.

1969 yılına gelindiğinde ise hem AP'de hem de CHP'de bir önceki seçime göre önemli bir oy düşüşü görülmektedir. Bunda en büyük pay daha sonraki süreçte Elazığ siyasetine damgasını vuracak olan Ali Rıza Septioğlu'nun bağımsız olarak seçime girmesi ve seçilmesi oluşturmaktadır.

1969 Genel seçimlerinde Elazığ genelinde AP %35.12, CHP %26.84, BAĞ. %15.87, GP %7.98, MHP %5.41, BP %3.28, YTP %2.92 oranında oy

almıştır. Palu ilçesinde ise AP %18.5, CHP %6.0, GP %7.1 ve bağımsız aday Ali Rıza Septioğlu %59.3 oranında oy almıştır. Bu seçimlerin dikkat çeken siyasal aktörü, bağımsız milletvekili adayı Ali Rıza Septioğlu olmuştur. Ali Rıza Septioğlu, en fazla AP'yi etkilemiş ve AP tabanından ciddi oranda oy almış dolayısıyla AP'den ciddi oranda oy kaybına sebep olmuştur. 1965-1969 oy sayıları dikkate alındığında CHP'nin oylarının ise büyük oranda Güven Partisi (GP)'ne kaydığını (%6 oranında) söyleyebilmek mümkündür. (Doğan, 2007: 233)

Tablo 6: 1969 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	1	1
AP	35,1	18,5		
CHP	26,8	6,0		
BAĞ.	15,8	59,3		
GP	7,9	7,1		
MHP	5,4	0,8		
BP	3,6	0,6		
YTP	2,9	6,3		
TİP	1,7	0,9		
MP	0,8	0,5		

Elazığ seçmeni 1969 genel seçimlerinde ilk defa bağımsız bir adaya (Ali Rıza Septioğlu) temsil yetkisi vermiştir. (Doğan, 2017: 234). Bağımsız aday, daha önce AP'yi destekleyen seçmenden büyük oranda destek alınca AP ve CHP'nin Elazığ genelinde oy oranları ile Palu ilçesi oy oranları arasında fark açılmıştır.

4.4. 1973 GENEL SEÇİMLERİ

Tablo 7: 1973 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	1	-
CHP	29,4	8,5		
MSP	27,8	34,0		
AP	25,5	39,8		
DEMOKRATİK P	7,7	10,6		
MHP	4,1	0,8		
CGP	2,3	3,7		
BAĞ.	2,3	2,3		
TBP	0,9	0,3		

1973 genel seçimlerinde siyasi partilerin Elazığ genelindeki oy oranları ile Palu ilçesi oy oranları arasında yine farklılık olmuştur. 1973 Genel Seçim-

lerinde CHP %29.46, MSP %27.85, AP %25.53, DP %7.73, MHP %4.17, CGP %2.33 oranında oy almıştır. Palu ilçesinde ise, CHP %8.5, MSP %34.0, AP %39.8, DP %10.6, MHP %0.8, CGP %3.7 oranında oy dağılımı gerçekleşmiştir.

1969 seçimlerinde bağımsız milletvekili adayı olarak seçime giren ve milletvekili seçilen Ali Rıza Septioğlu bu seçimde AP milletvekili adayı olmuştur. Septioğlu sayesinde Palu ilçesinde oy oranını artıran AP buna rağmen Elazığ genelinde bir önceki seçime göre oy oranında düşüş yaşamıştır. Özellikle Palu bölgesinde önemli bir tabanı olan Ali Rıza Septioğlu'nun AP'den ikinci sıra milletvekili adayı olması bu partinin en azından bir milletvekili çıkarmasını sağlamış; ancak, bağımsız olarak meclise giren Ali Rıza Septioğlu, AP çatısı altında meclis dışında kalmıştır (Doğan, 2017: 235).

4.5. 1977 GENEL SEÇİMLERİ

1977 Genel seçimleri Palu bölgesi açısından Elazığ genelinden farklı bir siyasal tercihin yaşandığı bir seçim olmuştur.

Seçime 45 gibi kısa bir süre kala daha önce önseçim yapacağı açıklanan Adalet Partisi'nde adayların merkez yoklaması ile yapılacağını açıklaması üzerine Elazığ teşkilatı karışır. Ali Rıza Septioğlu'nun aralarında bulunduğu 7 aday adayı Genel Merkeze telgraf çekerek, önseçim yapılmadığı takdirde partiden istifa edeceklerini belirtir. Bu arada genel merkez de adaylarını belirlemiştir. Genel Merkez tarafından açıklanan aday listesinde Rasim Küçükkel birinci sırada Ali Rıza Septioğlu ise ikinci sırada bulunmaktadır. Bunun üzerine Ali Rıza Septioğlu, partiden istifa ederek Bağımsız olarak seçime gireceğini açıklar. 7 Mayıs'ta ise Palu ilçe teşkilatı feshedilerek, Sabit Karacımışit ilçe başkanlığına atanır (Doğan, 2007: 115)

Tablo 8: 1977 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	1	1
CHP	28,8	7,1		
AP	20,0	7,0		
MHP	18,7	5,4		
BAĞ.	16,8	68,8		
MSP	14,0	11,3		
DEMOKRATİK P	0,9	0,2		
CGP	0,8	0,2		

1977 Genel Seçimlerinde Elazığ genelinde CHP %28.81, AP %20.06, MHP %18.71, Bağımsız aday Ali Rıza Septioğlu %16.83, MSP %14.4 oy almıştır. Palu ilçesinde ise, CHP %7.1, AP %7.0, MHP %5.4, Bağımsız aday Ali Rıza Septioğlu %68.8, MSP %11.3 şeklinde oy dağılımı gerçekleşmiştir. Bu seçimde, CHP iki; AP, MHP birer milletvekili kazanmış, bir milletvekilliğini ise bağımsız aday Ali Rıza Septioğlu kazanmıştır.

4.6. 1983 GENEL SEÇİMLERİ

1983 genel seçimleri, 1980 askeri darbesinden sonra yapılan ilk genel seçim olması dolayısıyla seçmen tercihinde yeni eğilimlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. 1961, 1965, 1969, 1973 ve 1977 genel seçimlerinde ağırlıklı olarak AP çizgisinde siyasal tercihte bulunan Palu seçmeni 1983 genel seçimlerinde ise ANAP'ı ağırlıklı olarak destekleyerek, demokratik siyasal yaşamdan yana bir tavır ortaya koymuştur.

Tablo 9: 1983 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	-	-
ANAP	58,6	76,4		
HP	22,1	11,1		
MDP	19,3	12,5		

Bu seçimlerde Elazığ genelinde ANAP %58.6, HP %22.0 ve MDP %19.3 oranında oy alırken Palu ilçesinde ise oyların dağılımı ANAP %76.4, MDP %12.5, HP %11.1 olarak gerçekleşmiştir. ANAP'ın en yüksek oy aldığı ilçe Palu ilçesi olmuştur. ANAP, bu seçimlerde Ağın'da % 57,8, Baskil'de % 62,7, Karakoçan % 39, Keban'da % 57, Maden'de % 40,7, Merkez ilçede % 59,1, Sivrice'de 54.0 oy almıştır. Bu seçimlerde siyasi parti milletvekili adayları arasında Palu doğumlu isimlerin yer aldığı tespit edilememiştir. 1983 genel seçimlerinin ardından Elazığ'da sağ çizgideki siyasi partiler şehrin siyasal yaşamında etkili olmuştur. 1983 genel seçimlerini, askeri darbe ve sonrasında yaşananlar etkilemiştir. Seçmen, sivil ve demokrat bir yönetim yapısından, iktidardan yana güçlü bir eğilim ortaya koymuştur.

4.7. 1987 GENEL SEÇİMLERİ

1987 genel seçimlerinde ilk defa Palu doğumlu iki ismin milletvekili seçildiği bir dönem olmuştur. DYP'de Ali Rıza Septioğlu, ANAP'tan Niza-mettin Özdoğan Palu doğumlu iki siyasi aktör olarak Elazığ milletvekili seçilmiştir.

Bu seçimlerde Palu, Elazığ geneline yakın bir siyasal tercihte bulunmuştur. Elazığ genelinde, DYP %31.15, ANAP %23.58, SHP %18.90, RP %17.61, MÇP %3.71, DSP %3,61 ve IDP % 1.45 oranında oy almıştır. Palu ilçesinde ise partilerin oy dağılımı DYP %38.6, ANAP %22.2, RP %26.7, SHP %7.8, MÇP %0.4, DSP %1.6, IDP %1.7 şeklinde olmuştur. Bu seçimlerin ardından Palu seçmeninin siyasal tercihinde muhafazakâr eğilimli RP, öne çıkan partilerden biri olmuştur. RP ve devamı olan partiler bu seçimden sonraki seçimlerde Palu siyasetinde başat parti haline gelmiştir.

Tablo 10: 1987 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	2	2
DYP	31,1	38,6		
ANAP	23,5	22,2		
SHP	18,9	7,8		
RP	17,6	26,7		
MÇP	3,7	1,4		
DSP	3,6	1,6		
IDP	1,6	1,7		

4.8. 1991 GENEL SEÇİMLERİ

1991 genel seçimleri tercihli sistemin uygulandığı bir seçim olmuştur. 1991 genel seçimlerinde tercihli oy kullanıldığı için her parti milletvekili sayısının iki katı olarak, listelerinde sekiz aday göstermiştir. DYP, seçim sonucunda birinci parti olarak, 2 milletvekili çıkarabildi. Refah Partisi seçime, MÇP-IDP koalisyonu ile girmiştir. DYP’de milletvekili sıralamasında ilk iki sıraya Ali Rıza Septioğlu ve Ahmet Küçükkel’i yerleştirmiştir. DYP, seçim sonucunda birinci parti olarak, 2 milletvekili çıkarabildi. Refah Partisi seçime, MÇP-IDP koalisyonu ile girmiştir. Bu nedenle RP’nin listesinde ilk sırayı kendi adayı Ahmet Cemil Tunç alırken, ikinci sırayı MHP adayı Tuncay Şekercioğlu aldı. İttifakın verdiği güç ve heyecanla Elazığ’dan iki milletvekili çıkara-bilmiştir (Doğan, 2017: 237).

Tablo 11: 1991 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	2	2
DYP	33,7	47,5		
RP	29,2	32,5		
ANAP	18,7	12,3		
SHP	15,4	5,8		
DSP	2,3	1,4		
SP	0,7	0,5		

1991 Genel Seçimlerinde Elazığ’da DYP %33.70, RP %29.25, ANAP %18.76, SHP %15.47, DSP %2.35 oranında oy almıştır. Palu ilçesinde ise, DYP % 47.5, RP %32.5, ANAP %12.3, SHP %5.8, DSP %1.9 olarak oyların dağılımı gerçekleşmiştir.

Hem DYP hem de RP Palu’da Elazığ genelinden daha yüksek oy almıştır. Bunda her iki partide Palu doğumlu iki ismin milletvekili adayı olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. DYP’de Ali Rıza Septioğlu 18.390, RP’den Ahmet Cemil Tunç 17.500 tercihli oy (Doğan, 2007: 165) alarak hem partilerinden en çok oyu alan milletvekili adayı olmuş hem de her ikisi de milletvekili seçil-

miştir. Bu seçim DP, AP, DYP çizgisindeki partilerin Palu ilçesinde birinci parti oldukları son seçim olmuştur. Daha sonraki seçimlerde RP ve devamındaki partiler birinci parti olmuştur.

4.9. 1995 GENEL SEÇİMLERİ

1995 Genel Seçimleri Palu ilçesinde seçmen tercihlerinde önemli bir kırılmanın yaşandığı seçimlerden biridir. Bu seçimden sonra şehir siyasetinde muhafazakâr partilerin ağırlığı görülmeye başlamıştır. Bu etki halen daha devam etmektedir. Demokrat çizgideki partiler güç kaybetme sürecine girmiştir. 1995 genel seçimlerinde, Elazığ geninde RP %41.84, DYP %24.04, ANAP %11.97, CHP 7.8, MHP %6.88, HADEP %3.91, DSP %1.88 oranında oy alırken; Palu ilçesinde oyların dağılımı RP %60.9, DYP %7.2, ANAP %24.0, CHP %1.0, MHP %1.8, HADEP %2.6 olarak gerçekleşmiştir.

RP'den Ahmet Cemil Tunç ve Hasan Tahsin Fendoğlu, ANAP'tan Gıyasettin Özsoy Palu doğumlu isimler olarak milletvekili aday listesinde yer almış ancak sadece Ahmet Cemil Tunç milletvekili seçilebilmiştir.

Tablo 12: 1995 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	3	1
RP	41,8	60,9		
DYP	24,1	7,2		
ANAP	11,9	24,0		
CHP	7,8	1,0		
MHP	6,8	1,8		
HADEP	3,9	2,6		
DSP	1,8	0,7		
DİĞERLERİ	1,9	1,8		

Doğru Yol Partisi'nde Elazığ Milletvekili Ali Rıza Septioğlu, birinci sırayı beklerken listeye dahi girememesi, Palu bölgesinde ve Septioğlu ailesinde şok etkisi yaratır. Sepitoğlu'nun DYP listesine alınmaması üzerine bu ailenin ANAP ikinci sıra milletvekili adayı Gıyasettin Özsoy'u desteklediği kulislere konuşulur (Doğan, 2007: 177). Palu seçmeni en yüksek desteği iki Palulu adayın olduğu RP'ye verirken, bir Palulu adayın olduğu ANAP'a ise ikinci en yüksek desteği vermiştir. Bir önceki seçimde %47.5 oy alan DYP ise bu seçimde %7.2 oyu ancak alabilmiştir.

4.10. 1999 GENEL SEÇİMLERİ

1999 genel seçimleri Palulu üç adayın milletvekili seçilmek için yarıştığı bir seçim olmuştur. FP'den Ahmet Cemil Tunç ve Ömer Serdar ve DYP'den Ali Rıza Septioğlu milletvekili seçilmek için yarışırken Ahmet Cemil Tunç ve Ali Rıza Septioğlu milletvekili seçilmeyi başarmıştır.

Elazığ siyaseti açısından ise ilk defa bağımsız bir adayın siyasi partileri geriden bırakarak en yüksek oyu alması dikkat çekmiştir. DYP'nin aday listesinde yer bulamayan Mehmet Ağar, Elazığ'dan bağımsız milletvekili adayı olmuş ve aldığı %28.14 oy oranıyla seçimi birinci sırada tamamlamıştır (Doğan, 2017: 238).

Seçimlerde ikinci sırayı Fazilet Partisi almıştır ve bir önceki seçime göre 28 Şubat sürecinden sonra oyunu düşürmüş olmakla birlikte iki milletvekilliği kazanabilmiştir. Seçimde bir milletvekilliğini de DYP, Ali Rıza Septioğlu'nun neredeyse kendi tabanının desteği ile kazanmıştır. 1999 genel seçimlerinde milletvekillerinden birini de MHP, ülke genelinde esen milliyetçi rüzgârın da etkisiyle kazanmıştır.

Tablo 13: 1999 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	3	2
BAĞ.(M. AĞAR)	28,1	9,8		
FP	24,4	36,6		
MHP	13,6	6,1		
DYP	9,0	26,0		
ANAP	6,5	7,4		
CHP	4,9	1,0		
HADEP	4,9	2,3		
DSP	3,8	0,9		
BBP	1,9	5,2		
DİĞERLERİ	2,9	4,7		

1999 genel seçimlerinde Elazığ genelinde Mehmet Ağar (Bağımsız) %28.14, FP %24.48, MHP %13.64, DYP %9.02, ANAP %6.56, CHP %4.98, HADEP %4.94, DSP %3.84, BBP %1.90 oranında oy almıştır. Palu ilçesinde ise oyların dağılımı Mehmet Ağar (Bağımsız) %9.8, FP %36.6, DYP %26.0, ANAP %7.4, MHP %6.1, BBP %5.2, HADEP %2.3, CHP %1.0 şeklinde gerçekleşmiştir.

4.11. 2002 GENEL SEÇİMLERİ

2002 genel seçimlerinde Palu doğumlu beş milletvekili adayı milletvekili seçilmek için yarışırken, bunlardan sadece biri milletvekili seçilebilmiştir. AK Parti'den Zülfü Demirbağ ve Nurettin Kılıç, SP'den Ahmet Cemil Tunç,

CHP'den Hayrettin Karamazı ve bağımsız aday Faruk Septioğlu milletvekili adayı olmuştur. Bu adaylardan sadece Zülfü Demirbağ, milletvekili seçilebilmiştir.

2002 genel seçimlerinde Elazığ genelinde, AK Parti %41.99, Mehmet Ağar %13, CHP %8.86, DEHAP %7.12, Faruk Septioğlu %7, MHP %6.62, SP %5.92, ANAP %2.36, DYP %1.80, GP %1,61, BBP %0.91 oranında oy almıştır.

Palu ilçesinde ise AK Parti %45.4, Faruk Septioğlu %29.6, Mehmet Ağar %1.5, SP %10.1, CHP %2.9, DEHAP %4.2 oy almıştır.

Tablo 14: 2002 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	5	1
AK PARTİ	41,9	45,4		
AĞAR	13,0	1,5		
CHP	8,8	2,9		
S.OĞLU	7,0	29,6		
DEHAP	7,1	4,2		
MHP	6,6	1,1		
SP	5,9	10,1		
ANAP	2,3	1,9		
DYP	1,8	0,1		
DİĞERLERİ	5,6	3,2		

4.12. 2007 GENEL SEÇİMLERİ

Elazığ, 22 Temmuz seçimlerine siyasi tarihimizde ilk defa bir partinin Genel Başkanı'nı milletvekili seçmek üzere sandığa gitmiştir. Elazığ seçmeni, DP Genel Başkanı Mehmet Ağar'a %20 oranında bir destek vermesine rağmen, DP Türkiye barajını aşamadığından bu ilki gerçekleştirememiştir (Doğan, 2017: 240).

Tablo 15: 2007 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	3	2
AK Parti	57,2	85,6		
DP	20,6	4,1		
CHP	7,0	0,5		
MHP	6,4	3,1		
SP	3,7	4,0		
BAĞ	3,0	1,5		
GP	0,3	0,4		
DİĞER.	1,8	0,5		

2007 Genel seçimlerinde Elazığ genelinde AK Parti %57.2, DP %20.6, CHP %7.0, MHP %6.4, SP %3.7 oy almıştır. Palu ilçesinde ise, AK PARTİ %85.6, DP %4.1, SP %4.0, MHP %3.1, CHP %0.5 olarak oyların dağılımı gerçekleşmiştir.

22 Temmuz 2007 tarihinde yapılan genel seçimlerde Palu doğumlu milletvekili adayı olarak AK Parti'den Hamza Yanılmaz ve Faruk Septioğlu, Saadet Partisi'nden ise Ahmet Cemil Tunç milletvekili olarak yarışmıştır.

Seçim sonucunda Hamza Yanılmaz ve Faruk Septioğlu milletvekili seçildi. 1987, 1991, 1999 seçimlerinin ardından dördüncü kez Palu doğumlu iki TBMM’de Elazığ’ı temsil etmek üzere seçilmiştir.

4.13. 2011 GENEL SEÇİMLERİ

2011 genel seçimlerinde Elazığ’da ve Palu’da 2007 genel seçimlerine benzer bir tablo oluşmuştur. AK Parti Elazığ genelinde oyunu %67.4’e çıkarırken, Palu ilçesinde ise oyunu %86.6’ya çıkarmıştır. Palu ilçesinde MHP % 4.4, SP %3.9 ve CHP %2.1 oranında oy almıştır.

Tablo 16: 2011 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	3	2
AK PARTİ	67,4	86,6		
MHP	14,5	4,4		
CHP	13,3	2,1		
SP	2,3	3,9		
DİĞERLERİ	2,5	3,0		

2011 genel seçimlerinde AK Parti’den Zülfü Demirbağ, Faruk Septioğlu ve Metin Bulut Palu doğumlu milletvekili adayları olarak yarışa girmiş, Zülfü Demirbağ ve Faruk Septioğlu milletvekili seçilmiştir.

4.14. 2015 GENEL SEÇİMLERİ

2015 yılında iki genel seçim olmuştur. 7 Haziran seçimlerinde Palu doğumlu dört aday milletvekili olmak için yarışmıştır. AK Parti’den Metin Bulut ve Ömer Serdar, CHP’den Feyzi Septioğlu, HDP’den Orhan Demirbağ milletvekili adayı olmuş ancak Metin Bulut milletvekili olarak seçilmiştir. 1 Kasım seçimlerinde ise AK Parti’den Metin Bulut, Ömer Serdar ve Ejder Açıkcapı, HDP’den Orhan Demirbağ milletvekili adayı olmuş, Metin Bulut, Ömer Serdar ve Ejder Açıkcapı milletvekili olarak seçilmiştir. 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde ilk defa Palulu üç isim milletvekili olarak seçilmiştir.

7 Haziran seçimlerinde Elazığ genelinde AK Parti %52.9, MHP %20.8, HDP %15.2, CHP %6.6, SP %2.9 oy almıştır. Palu ilçesinde ise, AK Parti % 69.8, MHP % 4.7, HDP %12.2, CHP %6.6, SP %4.9 oranında oy almıştır. 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde hem Elazığ genelinde hem de Palu’da AK Parti oylarını artırırken diğer partiler oylarını düşürmüştür.

Tablo 17: 2015 Genel Seçimlerinde (7 Haziran-1 Kasım) Partilerin Oy Dağılımı

Parti Adı	Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			
	7 HAZİRAN		1 KASIM	
	ELAZIĞ	PALU	ELAZIĞ	PALU
AK PARTİ	52,9	69,8	66,8	87,4
MHP	20,8	4,7	13,4	3,5
HDP	15,2	12,2	10,9	4,9

CHP	6,6	6,6	6,0	0,8
SP	2,9	4,9	1,1	1,9
DİĞERLERİ	1,6	1,8	1,8	1,6
	PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI	PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
	4	1	4	3

4.15. 2018 GENEL SEÇİMLERİ

24 Haziran genel seçimlerinde Palu seçmeni daha önceki seçimler doğrultusunda bir siyasal tercihte bulunarak AK Parti'ye en güçlü desteği veren ilçelerden biri olmuştur. Ancak, 1 Kasım 2015 seçimlerine göre Ak Parti'nin oyu % 87.4'den % 67.5'e yükselmiştir. Palu ilçesinde MHP aldığı % 12.9 oy oranıyla tarihinin en yüksek oyunu almıştır. Hüdapar da aldığı %7.4 oy oranıyla Palu İlçesinde varlığını hissettiren bir diğer parti olmuştur.

24 Haziran 2018 genel seçimlerinde Palu doğumlu iki isim Metin Bulut ve Zülfü Demirbağ AK Parti'den milletvekili adayı olmuş ve her iki isim de milletvekili seçilmiştir. 2018 genel seçimlerinde Palu, AK Parti'ye 2002'den sonraki en düşük desteği verdiği seçimlerden biri oldu.

Tablo 18: 2018 Genel Seçimlerinde Partilerin Oy Dağılımı

Partilere Göre Oy Dağılımı (%)			PALU DOĞUMLU MV ADAYI SAYISI	SEÇİLEN PALU DOĞUMLU MV SAYISI
Parti Adı	ELAZIĞ	PALU	2	2
AK PARTİ	54,5	67,8		
MHP	13,5	12,9		
CHP	10,7	2,1		
HDP	10,0	5,2		
İYİ P	7,6	1,9		
SP	1,7	2,2		
HÜDAPAR	1,4	7,4		
DİĞERLERİ	0,6	0,5		

Sonuç

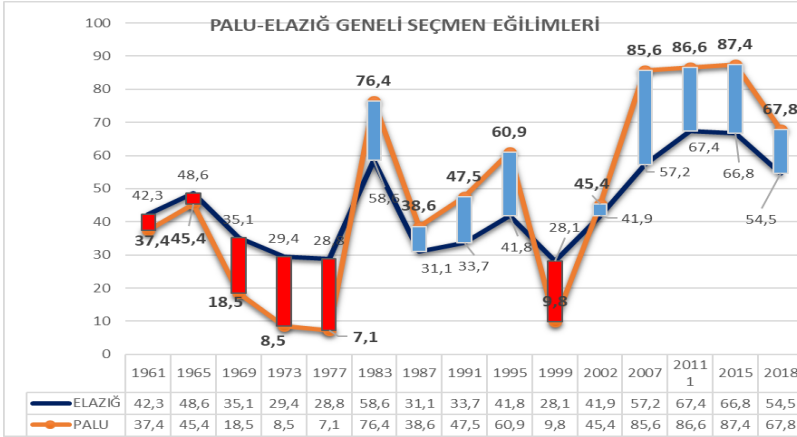
Palu ilçesi, Elazığ'da siyasal yapının şekillenmesinde önemli ilçelerden biridir. Tarihi birikimi ve kültürel zenginliğiyle kadim bir merkez hüviyetinde olan Palu'nun Elazığ siyasetinde etkinliği 1969 genel seçimlerinde Ali Rıza Septioğlu'nun bağımsız milletvekili olmasıyla birlikte başlamış, sonraki süreçte de devam etmiştir. Palu bölgesinin siyasal etkinliğinde yetiştirdiği siyasal aktörlerin yanında bölgenin nüfusunun diğer ilçelere göre daha fazla olması da önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir.

Palu ilçesinde seçimlere katılım 1977 genel seçimlerinden sonraki süreçte %80'nin üzerinde gerçekleşmiştir. Bunun tek istisnası Haziran 2015 (%79.8)

seçimleridir. Palu seçmeni, siyasal katılımın önemli bir göstergesi olan sandığa gidip oy kullanmada yüksek bir katılım göstermektedir.

1965 ve 1983 genel seçimlerinden siyasi partilerden Palu doğumlu hiçbir aday listelerde yer almamıştır. 1961 genel seçimlerinde iki aday listelerde yer aldığı halde hiçbiri seçilmezken, 1973 genel seçimlerinde ise listelerde bir Palu doğumlu aday yer aldığı halde seçilememiştir. Bunlar dışındaki 12 genel seçimde bir ile 3 arasında Palu doğumlu milletvekili seçilmiştir.

Palu seçmeni, ağırlıklı olarak demokrat ve muhafazakâr bir eğilimde siyasal tercihte bulunmuştur. DP, AP, DYP, ANAP, RP ve AK Parti çizgisindeki partiler Palu ilçesinde her zaman birinci parti olmuşlardır. Palu ilçesi 16 genel seçim içerisinde en yüksek oyu, 1 Kasım 2015 genel seçimlerinde %87,4 oy oranıyla AK Parti'ye vermiştir. Sol çizgideki partiler ile milliyetçi çizgideki partiler hiçbir zaman birinci parti olamamıştır. MHP en yüksek oyu (%12,9) 2018 genel seçimlerinde almıştır.

Grafik 1: Palu-Elazığ Seçmen Eğilimleri (Elazığ genelinde birinci Partiye verilen destek bakımından)

Yukarıda yer alan grafikte de görüldüğü üzere bazı dönemler hariç Palu ilçesi ile Elazığ geneli seçmen eğilimleri arasında birinci partiye verilen destek bakımından farklılıklar bulunmaktadır. 1961, 1965, 1969, 1973, 1977, 1999 genel seçimlerinde Palu bölgesi Elazığ genelinden daha düşük oranda destek verirken diğer seçimlerde Elazığ genelinden daha yüksek oranda destek vermiştir. Özellikle AK Parti döneminde bu durum kalıcı hale gelmiştir.

KAYNAKÇA

ÇAKAR Enver (2018) Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Palu Köprüsü, Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, V (1), 1-28

DOĞAN Adem (2007) Siyasi Arenada Elazığ'ın seçimi, Aba Yay. Elazığ.

DOĞAN, Adem ve Göker, Göksel (2013) Siyasal İletişim Araştırmaları, Nobel Yay., Ankara

DOĞAN Adem (2014). Sosyal İlişkilerin Türk Seçmeninin Siyasal Tercihine Etkisi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ

DOĞAN Adem (2017). Genel Seçim Sonuçları Çerçevesinde Elazığ Seçmeninin Siyasal Tercihleri, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 2, Sayfa: 229-244,

KAPANİ Münici (2007). Politika Bilimine Giriş, Bilgi Yayınevi, Ankara

KARABULUT, Serdar (2017). “Palu’nun Siyasi/Ekonomik Tarihi (XIV-XVIII. Yüzyıllar Arası) ve Palu Çarşısı’na Dâir Vakıfname Belgesinin Tercümesi”. OTAM Dergisi, 41. Ankara. 145-168.

YSK

TÜİK